864/11

Den 28. marts 2011 blev i sag nr. 78.457:

xxxxx xxxxxx
xxxxxxxxx xxx xxxxxx
xxxx xxxxxx

mod

Alm. Brand Forsikring A/S
Midtermolen 7
2100 København Ø

afsagt

k e n d e l s e :

Forsikringstageren har retshjælpsforsikring i tilknytning til en familieforsikring i Alm. Brand Forsikring A/S. Han klager over, at selskabet har foretaget ændringer i hans forsikringsforhold, uden at han forinden er blevet orienteret herom. Han er desuden utilfreds med, at han skal betale selvrisiko i forbindelse med en sag, hvortil selskabet har bevilget retshjælpsdækning.

Selskabet henviser til, at det har handlet i overensstemmelse med forsikringsbetingelserne.

Af klageskemaet, der er underskrevet af klageren den 17/6 2010, fremgår:

"1. Sagsfremstilling, kort redegørelse for sagen. Supplerende redegørelse kan evt. vedlægges.

a. Jeg har et aftaleforhold, og mener at ændringer af aftalen mellem parterne skal meddeles og accepteres (vedlægges). Den manglende oplysning om kumulation burde være en selvfølgelig aftale parterne imellem. 4/12-09 modtog jeg orientering om kumuleret, men ingen forklaring på hvorfor man ikke informerer forsikringstager.

b. Fratager mig min fritagelse for selvrisiko med begrundelsen at vi er mange til at bære udgiften 7/1-10 og 27/1-10, 18/2 og 4/3-10 uden at meddele mig det før jeg selv undersøger problemet.
26/3-10 voldgiftssag kan ikke få fri proces, men det er ikke ensbetydende med at man ikke opfylder betingelserne.

2. Hvad vil De konkret opnå hos selskabet? (skal udfyldes)

b. Jeg har 2 voldgiftssager R 21… uden selvrisiko og R 60… med 10.000 kr. i selvrisiko. Jeg mener at have ret til ens behandling.

a. Jeg forventer som forsikringstager og aftalepart, at blive konsulteret om enhver ændring i mine forsikringsforhold."

Selskabet har i brev af 9/7 2010 til nævnet redegjort for sagen og sin afgørelse således:

"Klager er forsikringstager i selskabet og har tegnet retshjælpsforsikring med forsikringsbetingelser nr. 9038 med læg med gældende ændringer (bilag …).

Klagen vedrører spørgsmålene om, hvorvidt der er sket en ændring i klagerens forsikringsforhold, der kræver varsling og orientering til klageren samt spørgsmålet om, hvorvidt klageren skal betale selvrisiko. Til støtte for en af sine påstande har klageren valgt at oplyse om en anden retshjælpssag i selskabet. En egentlig gennemgang med resume af sagerne har vi udeladt, da vi ikke finder det relevant. Vi finder det dog nødvendigt at forholde os og kommentere klagerens punkter, hvorfor vi med det samme skal beklage omfanget af vores svar.

Sagsfremstilling
R 21… starter som en almindelig retshjælpssag efter betingelsernes § 8, stk. 2; men overgår til en kumuleret sag efter betingelsernes § 3 [stk. 3] og stk. 5.

R 60… er ikke en kumuleret sag og er alene behandlet efter betingelsernes § 8, stk. 2. Der er ikke fratrukket selvrisiko, idet klager opfylder de økonomiske betingelser for fri proces.

Klageren har ved begge sager været repræsenteret ved advokat, og sagerne er afgjort ved Voldgiftsretten.

Selskabets anbringender
Ad klagerens pkt. a - orientering af klager
Spørgsmålet er, hvorvidt der er sket en ændring i klagerens forsikringsforhold under R 21…, der kræver varsling samt orientering af klager.

- Aftalegrundlaget inter partes
Forsikringsbetingelserne er et aftaledokument/agreed document, der er indgået mellem klageren og forsikringsselskabet. Ved forsikringsaftalens indgåelse har klageren og selskabet begge accepteret, at forsikringsbetingelserne er gældende som aftaleforhold mellem parterne.

Der er bekræftet retshjælp til sagen jf. betingelser 9038 og læg med gældende ændringer (bilag …). Disse betingelser er senere afløst af betingelser 9020 (bilag **…),** hvor småsagsprocessen er tilføjet. Ved overgangen fra betingelser 9038 til 9020, er der ikke sket en ændring af betingelsernes § 8, stk. 3 og stk. 5. Det har derfor ikke relevans for sagen, hvorvidt der henvises til betingelser 9038 og læg med gældende ændringer eller betingelser 9020, hvad angår kumulationsbestemmelserne.

- Hvornår er varsling påkrævet
Varsling sker ved en ændring af forsikringsbetingelserne jf. betingelser for familieforsikring nr. 5037 pkt. 1.10.2 (bilag …). I nærværende sag er der ikke sket en ændring af kumulationsbestemmelsen. Da sagen anmeldes overfor os i 2005, er klageren alene om at føre sag. Først i 2007 tilkommer de øvrige forsikringstagere. Vi tillader os at formode, at klageren som part i sagen må være bekendt med, at der er tilkommet flere parter. Dette er dog ikke en æn-

dring af forsikringsforholdet. Der er i stedet tale om en ændring af sagens karakter, der alene udløser et andet dækningsforhold, der er fastsat i forsikringsbetingelserne. Vi forstår således ikke, hvorfor klageren gør gældende, at der er sket en ændring af klagerens forsikringsforhold, der kræver varsling/orientering særskilt til klageren.

Selskabet fastholder derfor, at betingelserne for at varsle kunden, ikke har været til stede, da sagen overgår fra at være en selvstændig sag til en kumuleret sag. Vi har derfor ikke været forpligtet til at orientere klageren om, at sagen overgik fra § 8, stk. 2 til § 8, stk. 3 og 5. Vi har derfor handler korrekt ved alene at korrigere sit tilsagn (bilag …) overfor klagerens advokat med henvisning til forsikringsbetingelserne. Såfremt klageren ønsker det, kan vi nøjes med at henvise til betingelser 9038 med læg med gældende ændringer.

Ad klagerens pkt. b — spørgsmål om selvrisiko
Sagsomkostningerne på R 21… er kr. 722.222,23, hvorfor selvrisikoen i alt udgør kr. 72.222,23. Selvrisikoen pr. deltager er kr. 2.674,90, hvis klageren medregnes. Vedrørende dækningsmaksimum og selvrisiko henviser vi til bilag …

Klageren gør gældende, at denne har krav på ens behandling, hvad angår spørgsmålet om selvrisiko. Klageren sondrer i den forbindelse ikke imellem, at sag R 21… er en kumuleret sag, der følger forsikringsbetingelsernes § 8, stk. 3 og 5, og sag R 60… følger betingelsernes § 8, stk. 2. Vi har noteret, at klageren bytter om på sagerne ved sin klage.

- Oplysninger der er fremsendt til sagen
R 21… blev i 2005 anmeldt af klagerens tidligere advokat T.V. Som anført ovenfor var klageren på daværende tidspunkt den eneste, der rettede et krav mod modparten. Efter en nærmere sandsynliggørelse af sagen, bekræftede vi retshjælp.

Advokat T.V. udtræder senere af sagen, hvorefter sagen overtages af advokat B.W.L.

Alm. Brand bliver det administrerende selskab under den kumulerede sag og får ved ansøgning om retshjælp ikke forelagt samtlige forsikringstageres husstandes årsopgørelser. I den anledning kan vi bemærke, at såfremt selskabet ikke får fremsendt årsopgørelser for en forsikringstager, vil dette tages som udtryk for, at forsikringstageren ikke opfylder de økonomiske betingelser for fri proces.

- Klageren opfylder isoleret set betingelserne for fri proces
Selskabet kan bekræfte at have fået årsopgørelser for klageren. Vi kan også tilslutte os, at klagerens årsopgørelser isoleret set opfylder de økonomiske betingelser for fri proces ved anmeldelse af den kumulerede sag i 2007.

Det er derfor korrekt, når klageren anfører, at klageren opfylder de økonomiske betingelser for fri proces, da klagerens anden advokat overtager sagen. Selskabet har derfor valgt for den første del af sagen, hvor klageren stod alene/hvor de øvrige forsikringstagere ikke var tilkommet endnu, at afregne uden fradrag for selvrisiko. Vi har ikke medregnet udgiften på kr. 10.000 inklusiv moms for den første advokat overfor de øvrige selskaber eller ladet det indgå som en del af dækningsmaksimum i den kumulerede sag. Dækningsmaksimum på den kumulerede sag er kr. 650.0000. Der er udbetalt kr. 660.000 på sagen.

- Selskabets begrundelse for at klagerne skal tage del i selvrisikoen
Baggrunden for, at selskabet er uenig i, at klageren skal fritages for selvrisiko, er, at sagen overgår fra at være en sag, hvor klageren står alene, til at være en kumuleret sag med 27

forsikringstagere. Ud af de 27 forsikringstagere får vi oplyst, at 2 opfylder de økonomiske betingelser for fri proces.

Selskabet følger samme regler og praksis som Civilstyrelsen, hvad angår vurderingen af, hvornår man opfylder de økonomiske betingelser for fri proces. I den forbindelse har selskabet erfaret, at i sager, hvor der er flere parter til at bære udgiften til selvrisikoen, og der er tale om, at en mindre procentdel opfylder de økonomiske betingelser for fri proces, vil Civilstyrelsen ikke finde, at der er baggrund for at bevilge fri proces. Der er dog tale om en konkret vurdering ud fra antallet af deltagere. Jo flere der er til at bære omkostningerne til selvrisiko, jo mere taler det for, at deltagerne samlet kan afholde udgiften til selvrisiko. Selskabet er bekendt med, at der ikke kan bevilges fri proces til voldgiftssager. Men det ændrer ikke ved, at vi stadig kan hense til praksis i forbindelse med vurderingen af, om man opfylder betingelserne for fri proces, når der er flere parter til at bære en udgift.

Da klageren ikke har kunnet tilslutte sig vores vurdering, har vi fundet det korrekt at anmode klageren om at indhente en udtalelse fra Civilstyrelsen. Vi tillader os at bemærke, at vi i den forbindelse har opfordret klageren til at indhente årsopgørelser for samtlige husstande inkl. oplysning om hjemmeboende børn under 18 år til brug for Civilstyrelsens vurdering jf. brev af 7. januar 2010 (bilag …), 4. marts 2010 (bilag …), 21. maj 2010 (Bilag …). Desuden fremgår det af brev af 4. marts 2010 (bilag …), at vi vil følge den udtalelse, Civilstyrelsen kommer med. Af samme brev fremgår det ligeledes, at Civilstyrelsen er velkomne til at kontakte os, såfremt der er spørgsmål. Selskabet er ikke blevet kontaktet af Civilstyrelsen, og klageren har alene oplyst, at Civilstyrelsen ikke har ønsket at udtale sig herom.

- Overensstemmelse mellem de tidligere statsamter/Civilstyrelsen og forsikringsselskabernes vurdering
Forsikringsselskaberne overtog en del af fri proces-ordningen pr. 1. januar 2007. De regler der gjaldt for de tidligere statsamter/nu Civilstyrelsen må således også gælde for forsikringsselskaberne ved vurderingen af, hvorvidt der kan bevilges fri proces/retshjælp uden selvrisiko.

Vi er derfor desuden af den opfattelse, at det kan diskuteres, hvorvidt selskabet er forpligtet til at bekræfte retshjælp uden selvrisiko til voldgiftsretssager, når Civilstyrelsen/de tidligere statsamter ikke vil bevilge fri proces til sager for Voldgiftsretten. Vi tillader os at bemærke, at afslaget på fri proces sker, trods borgeren opfylder de økonomiske betingelser herfor.

- Ankenævnet finder, at klageren ikke skal afholde selvrisiko
I det tilfælde at ankenævnet måtte komme frem til, at klageren ikke skal fratrækkes selvrisiko, må klagerens andel af selvrisikoen fordeles ud på de øvrige deltagere under sagen.

Konklusion
Vi finder på baggrund af ovenstående anførte, at selskabet har handlet i overensstemmelse med forsikringsbetingelserne, idet

- forsikringsbetingelserne er det aftaledokument, der er indgået mellem klager og selskabet, og som begge parter har forpligtet sig til at følge
- der ikke er sket en ændring af forsikringsforholdene i form af ændring af forsikringsbetingelserne
- betingelserne for varsling ikke er opfyldt
- Korrigering af tilsagnet overfor klagerens advokat har været fyldestgørende, da sagen overgår fra klagerens egen sag til en kumuleret sag

- der er forskel på, hvornår man er berettiget til at blive fritaget for selvrisiko afhængigt af, om sagen er kumuleret eller ej, herunder hvor mange der er til at bære udgiften til selvrisiko."

Herefter har klageren i brev af 28/7 2010 til nævnet anført:

"I fortsættelse af min klage … har jeg følgende bemærkninger til Alm. Brand svar af den 9. juli 2010 der sådan som jeg læser den indikerer at jeg som forsikringstager burde have en dybere indsigt i forsikringsbranchen = side 2 afsnit 2 og 3.

Som jeg gør opmærksom på i mit brev til selskabet 24. august 2008 var det første gang og først efter at have læst 'Retshjælpsforsikring' af Michael S. Wiisbye fra Forsikringshøjskolens Forlag, at jeg blev bekendt med begrebet 'kumulation'.

Mellem retshjælpsdækning i 2005, ændringen til flere i 2007 og selskabets orientering om kumulation i 2009 burde jeg som aftalepart/forsikringstager have været orienteret af min aftale partner forsikringsselskabet.

Betingelserne 9020 vedrørende kumulation blev først fremsendt til mig 12. marts 2010.

Vedr. side 2 afsnit omtaler selskabet et beløb på kr. 722.222,23 som er i strid med det oplyste på side 3 stk. 1 'kumulerede sag er kr. 650.000. Der er udbetalt kr. 660.000 på sagen '.

Side 2 afsnit 8 og 9 meddeler Alm. Brand som administrerende for Civilstyrelsen og selskab, at jeg har ret til fri proces og på side 3 fra afsnit 2 til resten af siden, mener at jeg skal frakendes retten, i det jeg ikke på vegne af administratoren kontakter de 24 forsikringstagere og skaffer den fornødne dokumentation. I afsnit 2 meddeler selskabet at der er 27 forsikringstagere? Vi er kun 24!
Oplysninger om hvem de sidste tre er udbedes."

Hertil har selskabet i brev af 17/8 2010 til nævnet bemærket:

"**Kendskab til forsikringsbetingelserne**
Klageren gør gældende, at forsikringsbetingelserne for retshjælp først blev fremsendt d. 12. marts 2010. Vi tillader os at bemærke, at forsikringstageren ved indtegnelse af sine forsikringer i Alm. Brand fik fremsendt hovedbetingelserne. Det fremgår af hovedbetingelsernes § 5, stk. 2 (bilag …), at retshjælpsbetingelserne kan rekvireres hos os. Klageren har derfor haft mulighed for at stifte bekendtskab med retshjælpsbetingelserne. Betingelserne for retshjælp blev i øvrigt også fremsendt til den første advokat *d. 20. juni 2005.*

Klagerens sidste advokat har ikke været uenig i selskabets tilsagn til en kumuleret sag.

Selskabet fastholder, at selskabet har kunnet gøre kumulation gældende, og at klagerens manglende kendskab til begrebet ikke ændrer på, at det er indeholdt i parternes aftale.

Forståelsen af beløbene
Det fremgår, at klageren ikke forstår de beløb, der omtales ved sagen, hvorfor de kort skal ridses op:
- Kr. 722.222,23 vedrører sagens samlede omkostninger fratrukket tilkendte sagsomkostninger og selvrisiko.
- Kr. 650.000 er dækningsmaksimum på den kumulerede sag.

- Kr. 660.000 er det beløb, der er udbetalt på sagen, da selskabet har valgt at udbetale kr. 10.000 for klagerens første advokat uden at belaste de øvrige forsikringstagere hermed.

Beløbene har ikke givet anledning til bemærkninger fra klagerens advokat.

Vedrørende fri proces
Selskabet har ikke gjort gældende, at klageren har ret til fri proces. Selskabet har derimod angivet, at klageren isoleret set opfylder de økonomiske betingelser for fri proces. Vi henviser til vores indlæg af 9. juli 2010 s. 2 sidste afsnit.

Antal deltagere under sagen
Vi tillader os at bemærke, at sagen har været varetaget af klagerens advokat. Vi henviser venligst til bilag …, hvor deltagerne fremgår med selskabsoplysninger. Bilag … blev fremsendt til klagerens advokat."

Klageren har i brev af 2/9 2010 til nævnet anført:

"I henhold til Deres brev af 19. august vedhæftet Alm. Brand R 21… af den 17. august 2010, vil jeg mene at brevvekslingen inklusiv de fremsendte bilag skulle være fyldestgørende.

Jeg har dog et specifikt ønske om at mit spørgsmål vedrørende moms nævnt i mit brev til Alm. Brand den 26. marts og fremsendt til Dem som bilag ved mit brev af 27. maj 2010 bliver bedømt og forklaret af Ankenævnet for Forsikring.

Mine forsikringspapirer omtaler erstatning, - forsikringssum og forsikringsdækning o.s.v. men de gange forsikringen er kommet til udbetaling har det været med den aktuelle erstatning/dækning uden at fratrække 25 % i moms.
Denne sag som af forsikringsselskaberne er nedsat til en kumuleret sag med et dækningsmaksimum på kr. 650.000,- forsikringsdækningen er reelt yderligere nedsat med (moms) kr. 162.500 til kr. 487.500,- og ikke som oplyst i papirerne fra forsikringsselskabet.

Hvis det er korrekt? Burde det fremgå af de dokumenter der fremsendes til forsikringstageren."

Efterfølgende har selskabet i brev af 16/9 2010 til nævnet anført:

"**Vedrørende moms-indsigelsen - ny indsigelse overfor ankenævnet**
Da klagerens advokat er forpligtet til at udskrive regninger med moms, er vi som retshjælpsforsikringsselskab forpligtet til at udbetale inklusiv moms.

Retshjælpsbetingelserne i Alm. Brand følger F&P's 'Forsikringsbetingelser for retshjælpsforsikring (bilag …)'.

Forsikringsbetingelser 9020 og 9038 (bilag …) angiver i § 8, stk. 2 - og ved kumulerede sager stk. 5 - et beløb, der maksimalt kan komme til udbetaling over forsikringen.

Det er vores opfattelse, at vi har givet klageren en klar og specifik forventning om, at alene beløb, der fremgår af forsikringsbetingelserne og i tilsagnet til klagerens sag (bilag …), er præcist dét beløb, der maksimalt kan udbetales over forsikringen pr. forsikringsbegivenhed. Vi tillader os at bemærke, at klagerens advokat ikke har gjort indsigelse heroverfor.

Vi står derfor uforstående overfor, at klageren skulle have fået en berettiget forventning om, at dækningsmaksimum for nærværende sag er eksklusiv moms."

Nævnet har fået forelagt de bilag, som parterne har fremlagt.

Af retshjælpsbetingelserne nr. 9038 fremgår bl.a.:

"**§ 8 Erstatning og selvrisiko**

…

8.2.

Selskabets erstatningspligt er for en forsikringsbegivenhed begrænset til 125.000 kr. (inkl. moms). Selvrisiko udgør de første 10 % af de samlede omkostninger, dog mindst 2.500 kr.

Hvis sagen appelleres, gælder ovennævnte maksimumbeløb for den samlede behandling. Omkostningerne erstattes særskilt for hver instans med fradrag af eventuel selvrisiko, herunder minimumsselvrisiko, for hver instans.

8.3.

Fører flere sikrede - i samme eller flere selskaber - sager, som har fælles oprindelse og opfylder betingelserne i retsplejelovens kapitel 23 for kumulation, gælder bestemmelserne om maksimumsdækning og om selvrisiko for hver enkelt af de sikrede, se dok stk. 5. og 6.

8.4.

Har tvistens afgørelse virkning for andre end de implicerede sikrede parter, fordeles omkostningerne på alle retligt interesserede, se i øvrigt stk. 5.

8.5.

Er antallet af sikrede i de i stk. 3 og 4 nævnte tilfælde mere end 5, begrænses den samlede erstatning til et beløb svarende til det største maksimumbeløb ganget med 5. Selvrisiko beregnes ud fra den laveste af eventuelt anvendte procentsatser, men udgør dog altid mindst det laveste selvrisiko- eller minimumsselvrisikobeløb ganget med 5.

Hvis sagen appelleres, gælder den i første punktum fastsatte maksimumdækning for den samlede behandling. Omkostningerne erstattes særskilt for hver instans med fradrag af selvrisiko, herunder minimumsselvrisiko, for hver instans.

Omkostningerne fordeles på alle retligt interesserede, jf. stk. 4. Erstatning henholdsvis selvrisiko fordeles ligeligt blandt de sikrede. Disse regler gælder også for tvister, som sluttes udenretligt og for tvister, der behandles i udlandet."

Af rettelsesblad til retshjælpsbetingelserne nr. 9038 fremgår bl.a.:

"**Følgende ændringer er gældende uanset forsikringsbetingelsernes ordlyd.**

…

§ 8 Erstatning og selvrisiko.

…

Stk. 2

Selskabets erstatningspligt er for &I forsikringsbegivenhed begrænset til 125.000 kr. (incl. moms). Selvrisiko udgør de første 10% af de samlede omkostninger, dog mindst 2.500 kr.

Hvis sagen appelleres, gælder ovennævnte maksimumbeløb for den samlede behandling. Omkostningerne erstattes særskilt for hver instans med fradrag af eventuel selvrisiko, herunder minimumsselvrisiko for hver instans.

Der beregnes ikke selvrisiko, hvis de økonomiske betingelser for at få fri proces er opfyldt."

Nævnet udtaler:
Efter sin gennemgang af sagen finder nævnet, at det kan lægges til grund, at klageren opfylder de økonomiske betingelser for at opnå fri proces.

Det fremgår af forsikringsbetingelsernes § 8, stk. 2, at der ikke fratrækkes selvrisiko, hvis de økonomiske betingelser for at opnå fri proces er opfyldt. Henset til bestemmelsens ordlyd finder nævnet herefter, at selskabet ikke er berettiget til at fratrække selvrisiko i sag R 21…

Det er nævnets opfattelse, at der ikke er sket ændring i klagerens forsikringsforhold, der kræver varsling/orientering i videre omfang end sket. Nævnet finder heller ikke i øvrigt grundlag for at udtale kritik af selskabet.

Som følge heraf

b e s t e m m e s :

Selskabet, Alm. Brand Forsikring A/S, skal anerkende, at det ikke er berettiget til at opkræve selvrisiko sag R 21…

Klageren får ikke i øvrigt medhold.

Poul Sørensen